KÜLTÜR avrupa

Aylık Kültür ve Sanat Dergisi | Nisan 2017 | Sayı: 14 | www.avrupa-kultur.eu

AVRUPA KRİZİNDE TANIM ARAYIŞLARI **'MEDYA KRİZİ DEĞİL, KRİZ MEDYASI'**

YENİ AŞIRI SAĞA ERKEN NEŞTER: **AfD**

'KATRE' VE YEDİ DİLİN KARDEŞLİĞİ

OSMANLI'DA FRANKFURTLU BİR BİNBAŞI Johann Robert von Capitain

BERLİN'DE 'CAMCI KAYA'NIN MÜZİK RÜYASI

AYPA TV

UĞUR MUMCU'nun İZİNDE ÇEYREK ASIRLIK BİR ÇABA

www.aypa.tv

www.yaprakkiran.de

Çizimler | Zeichnungen

İçindekiler

MAHALLENİN BAHTINA BİR MEKÂN DÜŞMÜŞ
Bochum'da Q1
BELKIS ÖNAL PİŞMİŞLER
Bochum'dayız. İlk şehirleşmenin, şehir yaşantısının binlerce yıllık geçmişine rağmen o geçmişle aralarına girmiş yabancılığı başın üstünde taşıyan, o başın üstüne bir de göç yabancılığı ekleyen üç yanı denizlerle çevrili bir memleketin dağlarından, kırlarından gelenlerin çok olduğu mahallelerden birisinde: Stahlhausen. Türkçesi "Çelikevler". Tıpkı öyle. Bildiğimiz işçi mahallesi. Bu mahallenin bahtına bir mekân düşmüş, onu anlatalım: Q1.
SAYFA: 4

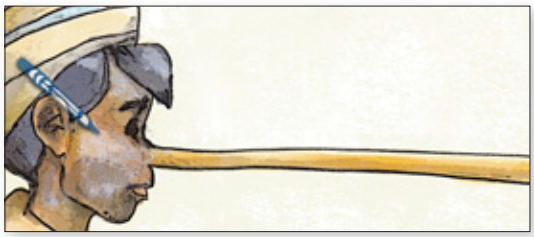

ULRICH TEUSCH'UN CÜRETLİ KİTABI: 'BOŞLUK BASINI'
Medya krizi değil, kriz medyası
OSMAN ÇUTSAY
Avrupa'nın çok derin bir krize demir attığını artık herkes söylüyor. Kriz, sadece ekonomik bir saptama değil kuşkusuz. Krizin derinliği kültür yaşamındaki çıkmazları da içeriyor. Sistemin taşıyıcı kolonlarından medya, bu krizden nasibini yeterince almış görünüyor. Hatta birçok çevreye göre, yaşanan çıkmazda birinci derecede bir sorumluluğu var. Haksız değiller.
SAYFA: 10

TOPLUMSAL KIRILGANLIKTA 'SOLCUYMUŞ GİBİ YAPAN' OTORİTERLİK
Bayağı sağ bir 'proje': AfD
İLHAN AYER
2013 yılında, Federal Almanya'da, "gökten paraşütle mi indi?" diye düşündüğümüz bir parti kuruldu: "Almanya için Alternatif" (AfD). Bu siyasal parti, ne oldu da, durup dururken, Federal Almanya'nın siyasal, ekonomik açıdan en güçlü olduğu zaman diliminde ortaya çıktı? AfD, ne istiyor? AfD, bir sınıf partisi mi? AfD'nin ideolojik temelleri neler? AfD, parti olarak nasıl bir gelişim gösterdi? Sebastian Friedrich'in "Die AfD" adlı kitabında, sorduğumuz bu soruların yanıtlarını bulmaya çalışacağız.
SAYFA: 18

OSMANLI ORDUSU'NDA BİR FRANKFURTLU ALMAN
Johann Robert von Capitain
HALİT ÇELİKBUDAK
Frankfurtlu Johann Robert von Capitain'in 19'uncu yüzyılda İstanbul'a kadar uzanan yaşamı, seyahatleri, Osmanlı ordusunda binbaşılığa yükselmesi, gerçekten yazılmaya değer. . . Von Capitain, 2 Mayıs 1824'te Frankfurt'ta doğmuş. . . Yedi kardeşin en küçüğü. . . Şapka imalatçısı olan babası da Frankfurtlu. . . Annesi ise Frankfurt yakınlarındaki Oberursel kasabasından. . .
SAYFA: 26

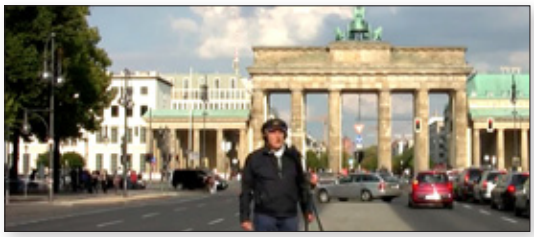

BERLİN'DE GİZLİ BİR MÜZİK İNSANI: KAYA TIĞLIOĞLU
Gitar ve cam renkleri
ALİ YILDIRIM
Özellikle sosyal medya üzerinden milyonlara seslenen bir müzik girişimi, "Doğa İçin Çal", mayıs ayında sosyal medyada yine büyük bir atak yaptı ve bir Karadeniz türküsünün ("Hayde") yeni ve küresel versiyonuyla gönülleri fethetti. Birkaç gün içinde youtube'da 4 milyondan fazla kişi tarafından izlenen ve büyük bir ilgi odağına dönüşen bu zor parçanın icrasında, Berlin'in en ilginç simalarından biri de müzisyen kimliğiyle yer aldı: Kaya Tığlıoğlu.
SAYFA: 31

HANNOVER'DEN ANADOLU'YA VE TERSİ: SINIRLAR AŞAN MÜZİK
KATRE
Yeni bir albüm, Federal Almanya'da sanat yaşamını sürdüren Türkiye kökenli müzisyenlerin, sınırları aşmak için de Anadolu'yu bir sanatsal kaynak olarak kullanmak ve oradan dünyaya açılmaktan çekinmediğini gösterdi. Özden Çiçek ve arkadaşları tarafından yayımlanan "Katre" adlı çalışma, yedi dilde şarkılar içeriyor.
SAYFA: 34

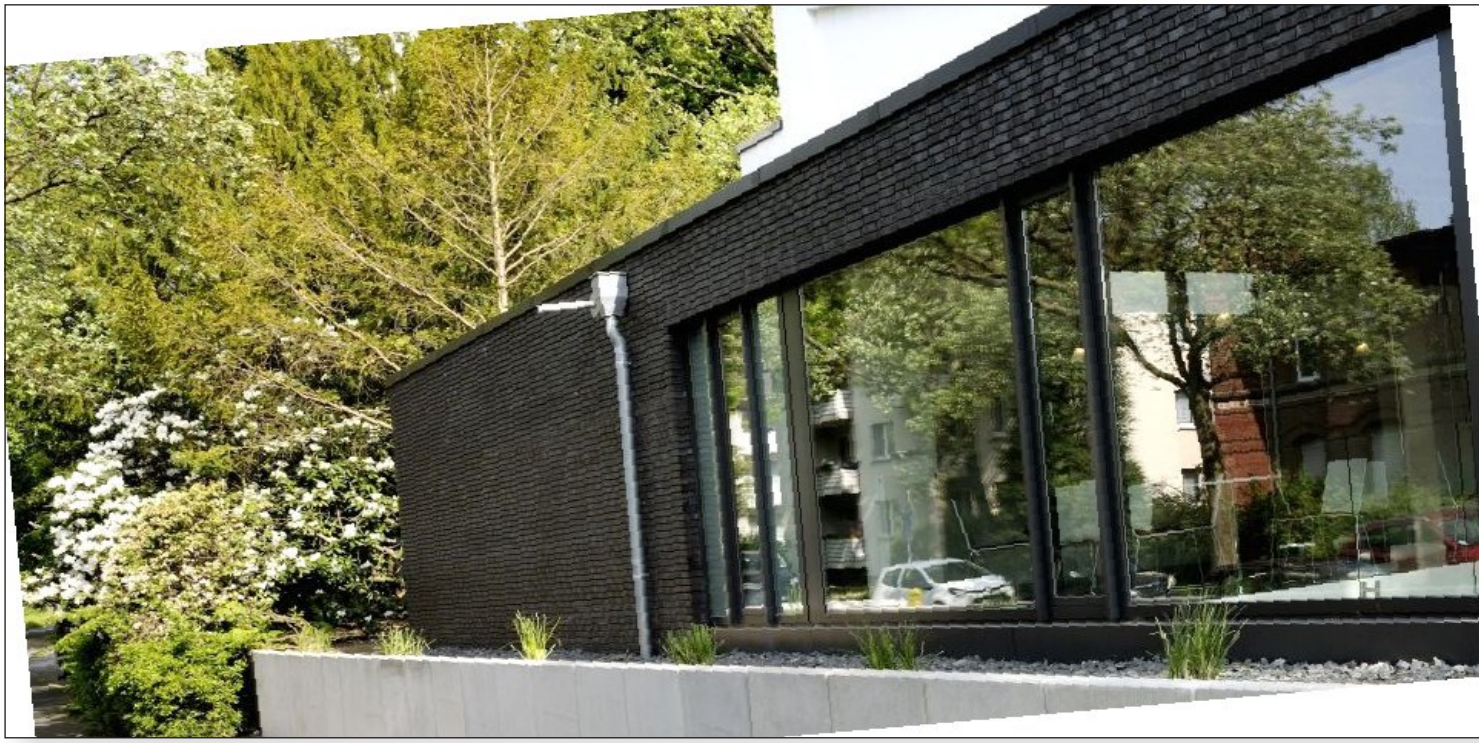

Foto: www.q1-bochum.de

MAHALLENİN BAHTINA BİR MEKÂN DÜŞMÜŞ

Bochum'da Q1

BELKIS ÖNAL PİŞMİŞLER

Bir mekân deneyimini yaşarken sorulan soruların başında gelenini biz de soralım: Burası neyi çoğaltmak içindir?

İlk şehirleşmenin, şehir yaşantısının binlerce yıllık geçmişine rağmen o geçmişle aralarına girmiş yabancılığı başın üstünde taşıyan, o başın üstüne bir de göç yabancılığı ekleyen üç yanı denizlerle çevrili bir memleketin dağlarından, kırlarından gelenlerin çok olduğu mahallelerden birisi bu: Stahlhausen. Türkçesi "Çelikevler". Tıpkı öyle. Bildiğimiz işçi mahallesi.

Bu mahallenin bahtına bir mekân düşmüş, onu anlatalım.

Bir bölümü işsiz, işi olanlarının çoğu esnek çalışma koşullarında, taşeronlara bağlı. Ya da kuramın ortasından çıkaralım hikâyenin kuyudaki taşını: Modern hayatın arka yüzünü her gün silen insanların yaşadığı bir mahallenin mekânı neyi çoğaltmak için olsun?

Çiçeği burnunda bir zamanda, unutulmuşluğa karşı, kayıp ruha ya da duyguya bir çağrıyı belki de. Olmaz mı?

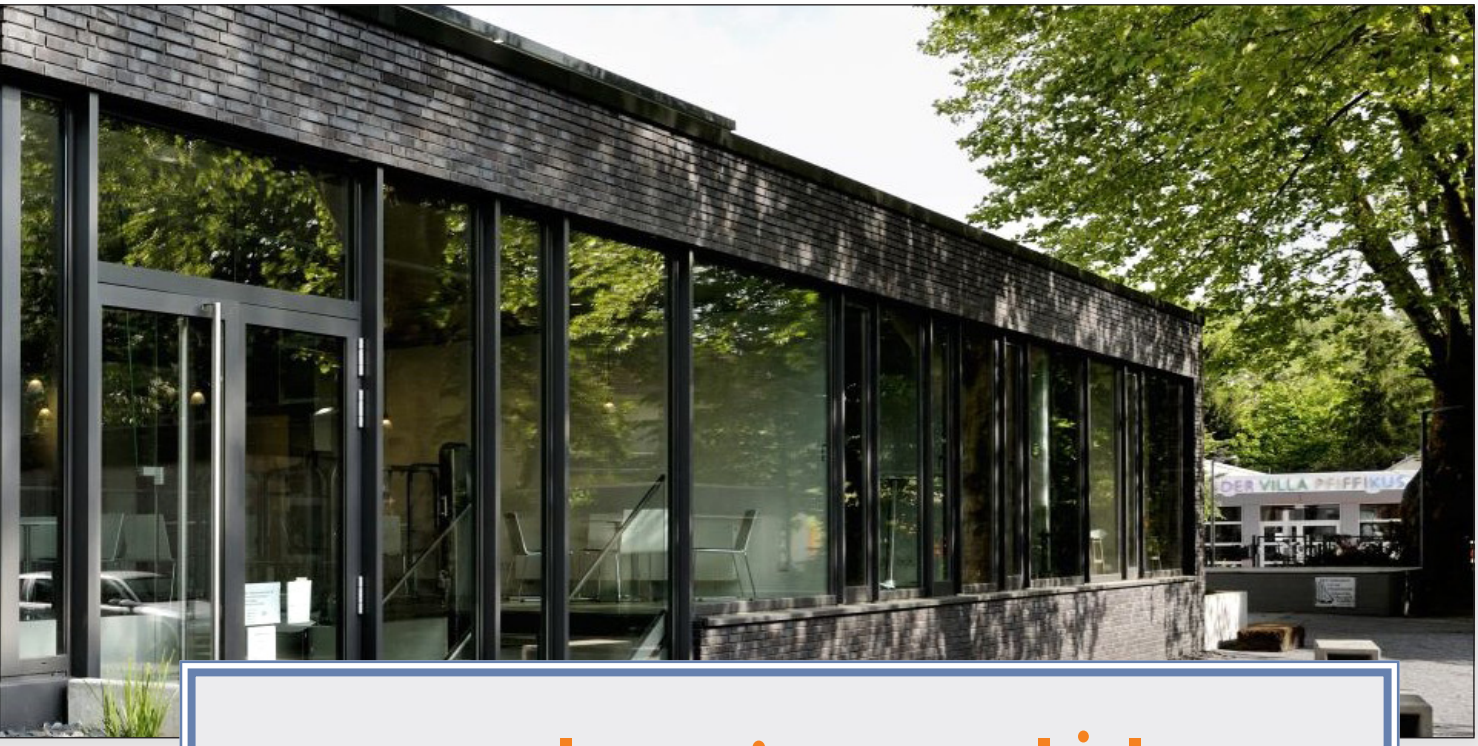

Q1 Kültür, Din, Sosyal İşler Toplum Merkezi

Bochum'da kurulu göçmen çocuk gençlik çalışmaları yürüten sosyal kurumların bir anlamda öncü derneği IFAK e.V. ile Protestan Kilisesinin şapeline uyarlanan alandaki sosyal birimin, yeni yorumla, mahalleye açılan bir eşiği.

Griesenbruch, Stahlhausen ve Goldhamme göçmen, işçi, mülteci ağırlıklı farklı kültür ve inançtan insanların yığıldığı mahalleler. Bochum Belediyesi, "Westend" diye tanımlanan bu alanda sosyal yaşam kalitesini artıracak önlemlerle kentsel dönüşüm planlarken Protestan topluluğunun mahalledeki kilisesinin sorumlusu Holger Nollman'ın da katkısı ve IFAK e.V. ile güç birliğine gitmiş. Ayrımcılığa karşı, fırsatları bir nebze eşitleme projesine mekân bulmak için geliştirilen düşünce çerçevesinde de 2014 yılında mahalleye özgü bir buluşma merkezi oluşturulmuş.

SOAN Mimarlik Bürosunun tasarlayıp 300 yarışmacı arasından ödüle layık görüldüğü bu mekân projesiyle, fiziki olarak da belirleyici bir odak oluşturmaya katkı sağlanmış..

Makûs talihlerin bir mekânla nizama girmesi kolay değil

Şehrin içinde, güçlülerin uzağında, arkada, gettoda çöküntü alanlarında sembolize edilen bir nesne olarak, bir sentez gibi Q1.

Küresel dünyanın içinde damla olarak, hiyerarşiden ötede günlük yaşamın şartlarından çıkabilme maharetine bir algı katkısı.

Bazen bir monolog cinsinden tek taraflı bir yer gibi. İlginçliğini mahallenin evlerindeki merak ve dilden alıyor bu taraftan bakınca.

UZAKLARI BULUŞTURABİLMEK

Çok uzun yıllardır buralarda yaşayanlarla, yüzlerindeki soğukluk katından daha yeni gelmiş oldukları belli olanların mahallelerinden birinde, hani "bir bardak çay içsek o evlerde" diyesi gelir ya insanın, orada öyle bir yer olmuş.

Tohumları birkaç şirketin ele geçirip genetiğini değiştirdiği bu dünyada, doğal tohumları kötücüllerden kaçırma görevini kendiliğinden yüklenmis kadınların

Frederike Müller

mahallesinden bir mekân. Mahalleden Q1'a giderken, bahçelerden uç vermiş asmaları, naneyi, maydanozları kadim bir hikâyeye ek olsun diye not düşelim.

Lefebvre'nin "Mekânın Üretimi" kitabının referanslarıyla dolaşırsak, toplumsal bir ürün olarak mekânlar, çağdaş kent sosyolojisi kuramlarının içindeki anlamına ithafen sosyal sistem ilişkilerinin yeniden üretildiği yerler, evet.

Mevzu bu. Mahallenin boynu değişmiş değil hani, koptu kopacak, incecik hep. Makûs talihlerin bir mekânla nizama girmesi kolay değil.

Değil de, tereddütlerle dolu o gündelik hayatın allengirli hallerinden kente el eden bir pratiğin kapısı.

Elif Usta

Q1, burada kadınlar, erkekler, çocuklar, aileler, gençler ve yaşlılar, yardıma muhtaçlar, sağlık sorunları olanlar ve engelliler, tüm uluslardan ve inançlardan insanlar, farklı kuşaklar ve gruplar, kültürel, dini ve sosyal bağlamlarda buluşsun, mahallede çapraz bir ağ kurarak, beceri ve deneyime sahip her biri diğerine bilgi deneyim aktarabilsin, bir kolektif duygu ve düşünceye mekân olabilsin diye kurulmuş.

Mekân ve aidiyet kurgusu

Q1-Sosyal Buluşma Merkezinde kadınlarla çalışma yürüten Necla Elif Usta, mahallenin mekânla ilişkisini şöyle aktarıyor:

"Özellikle kadınlar yapılan projelere katılarak hem yaratıcı yönlerini açığa çıkarıyorlar hem de beraber bir şey üretmenin heyecanını yaşıyorlar. Kendileri yetişkinler için projelere katılırken, sözgelimi çocuklar yan odadaki heykel projesine katılabiliyor. Q1 her kuşaktan insana sosyal kültürel sanatsal imkân sunuyor. Kadınlar o mekâna duydukları aidiyetten çok memnunlar."

Kadın, gençlik, çocuk göçmen çalışmalarıyla bölgenin etkin ve öncü kurumlarından olan IFAK e.V.'nin genel idari yöneticisi Frederike Müller'in sorumluluğundaki merkezde gönüllü olarak "Sprachkafe" (Dil Kafe) çalışması yürüten Uli Pieper hem öğretmen hem de uzun yıllardır IFAK e.V.'nin yönetim kurulu başkanı olarak kurumun gönüllü çalışanı. Pieper de, değişik kültür, kuşak ve inançtan insanlara açık bir buluşma merkezi olarak tanımladığı Q1 ortamında, önemli bir deneyimin yaşandığını dile getiriyor. Pieper böylesi önemli ve değerli bir mekânın doğrudan yönetimi için maddi desteğe ihtiyaç olduğunu da hatırlatıyor.

Uli Pieper

KARŞILAMA VE İLETİŞİM

Mahallenin boynu değişmiş değil hani, koptu kopacak, incecik hep.

Q1 mimarisi, karşılamak ve iletişim ekseninde tasarlanmış. Farklı boyutlarda odalar bu kullanıcıların ihtiyaçlarına göre dizayn edilmiş. Beş ofis, iki işlevsel oda, bir küçük toplantı salonu, bir büyük topluluk salonu, "Sessizlik Odası" (manevi merkez) ve mutfak içeren geniş toplantı alanı. Ayrıca tartışma grupları ve diğer etkinliklere alan olabilecek büyük bir salon ve galerisi sanatsal, yaratıcı bir ortama stüdyo olarak emre amade.

İlham kaynağı ve bir eylem alanı olarak bu sosyal ve kültürel kuruluşun, mahalle ile temel bir ilişkisi var. Dahası günlük akışla yabancılaşmadan girip genişletilerek süren bir tanışlık oluşmuş.

Q1, mevcut durumu aşmak, yeniden elden geçirmek için sosyal fırsat alanların dinamik gelişimini temsil ediyor biraz. Faaliyetlerin kültürler, dinler, nesiller arası iletişim, eğitim ve danışmanlık üzerine uygulanan ağ olarak önemli bir rolü var.

Profesyonel sosyal ve gönüllü güçlerin bilinen öncülüğünde başlatılan girişimler, hedef grupları aileler, çocuklar ve gençler, yaşlılar, göçmenlerle, eğitim ve danışmanlık hizmetlerini tasarım ve genişletme çabası öne çıkıyor.

Bu iradeyle örneğin, komşuluk oturma gecelerine benzer sinema akşamları, seminerler, Bochum orkestrası konseri, önemli sergiler, söyleşiler, mülteci gençlerle broşür çıkarma pratikleri, kadınlarla düzenli buluşmalar, bilgilendirmeler yoluyla başarılı bir içselleşmeye de evrilmiş durumda.

Dahası insanlara kendi deneyimleri için yer sağlaması ve inandırıcı yeni eksenin oluşturduğu bir profilin mahallece yaratılması denebilir.

Bochum'da çok ilginç bir deneyim yaşanıyor: Q1

PoliTeknik

| MART/NİSAN 2017 | Sayı: 16 |

Brexit – Trump – AB ve Şiddetlenen Çıkar Çatışmaları

Pazar Sorunu –Siyasi Tuzaklar – Haraca Bağlamak – Borçlandırma – Ulusal Aşağılanma ve Dahası...

EUROPA
Enter
Exit
NATIONALISM
COMMUNISM

www.politeknik.de
info@politeknik.de

LÜCKEN PRESSE
ULRICH TEUSCH
DAS ENDE DES JOURNALISMUS, WIE WIR IHN KANNTEN
WESTEND

Foto: www.westendverlag.de

ALMAN GAZETECİ **ULRICH TEUSCH**'UN
CÜRETLİ KİTABI: '**BOŞLUK BASINI**'

Medya krizi değil, **kriz medyası**

OSMAN ÇUTSAY

FRANKFURT

Avrupa'nın çok derin bir krize demir attığını artık herkes söylüyor. Sadece yoksullar değil, Federal Almanya gibi, AB'nin tadını çıkaran, dış ticaret ve bütçe fazlası vererek krizin yanından bile geçmediği düşünülebilecek bir zengin ülkede de genel kanı aynı. "Bizim durumumuz iyi, ama kriz büyük" deniyor. Yoksullaşmanın ciddi boyutlar aldığı bir ülkedir burası; zenginlik oligarklara ve onların personeline yarıyor. Halk pek memnun değil. İklim bir kırılma sürecinde ve bu kırılmadan yararlananlar arasında AfD (Almanya için Alternatif) gibi faşizme akraba partiler de var.

Kriz, sadece ekonomik bir saptama değil kuşkusuz. Krizin derinliği kültür yaşamındaki çıkmazları da içeriyor. Sistemin taşıyıcı kolonlarından medya, bu krizden nasibini yeterince almış görünüyor. Hatta birçok çevreye göre, yaşanan çıkmazda birinci derecede bir sorumluluğu var. Haksız değiller.

Çok daha açık sözlerle ve şöyle ifade edebiliriz: Kültür endüstrisinin ana ırmağı medya, demokratik Avrupa'nın göbeğinde de epeydir hiç öyle tatmin edici ve özellikle "azgelişmişlere" örnek oluşturabilecek bir nitelik taşımıyor. Medyada artık doğru haber değil, ya çarpıtılmış ya da,

eğer bilerek çarpıtılmamışsa, büyük boşluklar içeren haberler üretiyor. Böyle bir "hizmet anlayışı" egemen. Kamuoyu da bu görüşte çoktandır. "Yalan basın" sloganı, gerçekten de bir iddia olmayı aşalı çok oldu. Üstelik bu iddialar, sadece özgür basının değil genelde Batı demokrasisinin beşiği sayılan ülkelerden birinde yaşanıyor: Federal Almanya. Bu sahnelerin tüm Avrupa demokrasilerinin ortak görüntüsü olduğu anlaşılıyor.

YALANCI MEDYA

Medyanın, amacı tam tersi de olsa, uzun zamandır halk kitlelerinde bir rıza üretmeyi başaramadığı, belki de bu nedenle, "yalancı medya" sloganının iktidarı protesto eden göstericilerin taşıdığı pankartlara sıçradığı gözleniyor. Bu, Avrupa'nın sadece azgelişmişlerinde değil, merkezinde yer alan zenginlerinde de böyle. İngiltere, Fransa, İtalya... Ama en çok Almanya'da böyle. Biliniyor: "Yalan Basını" (Lügenpresse) üzerine art arda yayımlanan kitaplar, makale ve haber filmleri, durumun vahametini gösterecek boyutlarda ve hızla yükselen bir sağ partinin de ideolojik kemendi: AfD.

Medyadaki haber çöküntüsüne, içeriden tepkiler var tabii. Bu alandaki çalışmalardan biri, Ulrich Teusch'un "Lügenpresse" kavramına göndermeyle oluşturduğu "Lückenpresse" (Boşluk Basını) başlıklı kitabı. "Bildiğimiz Gazeteciliğin Sonu" alt başlığını taşıyan ve geçen yılın son çeyreğinden itibaren birçok tartışmaya konu olan kitapta, yayıncı, gazeteci ve siyasetbilimci Teusch, son yıllarda özellikle radyo için çalıştığı bir alanı ("haber") iyice derinleştiriyor. Toplumun büyük bölümünün artık medyaya güven duymadığını örnekliyor. Özellikle dev grupların parçası olan ana akım medya kuruluşlarının çok ağır bir inandırıcılık krizinden geçtiğini gösteren Teusch'a göre, yine de "yalan basını" veya "yalancı basın" gibi kolaycı etiketler, sorunun gerçek boyutlarını ortaya çıkarmaktan uzak.

Ulrich Teusch'un temel sorunu, önemli bilgilerin baskı altına alınması, saklanması ve çifte standart uygulamaları ile ilgili. Bu iki açığın medya sistemine demir attığı görüşündeki Alman yazara göre, ana akım medyanın bu ağır hastalığı "bildiğimiz gazeteciliğin" yakında geçmişe gömülmesi sonucunu verebilir. Teusch, ana akım medyayı kurtarmak isteyenlerden. Bu, onun bulgu ve saptamalarını değersiz kılmıyor kuşkusuz.

Bir gazeteci olarak, insanların kendisine güvenmesini değil, yazdıklarını ciddiye almasını, onları yetkin bulmasını ve samimiyetinden de kuşku duymamasını isteyen Ulrich Teusch, mealen, "Bu kadarı tamamen yeterli. Bunun dışında insanların, kendilerine sunduğumla yapıcı bir biçimde tartışmasını arzu edebilirim sadece" diyor ve Lenin'in ünlü "Güvenmek iyidir, ama kontrol etmek daha iyidir" formülasyonunun "Güvensizlik iyidir, kontrol etmek daha iyidir" şeklinde dönüştürülebileceğini belirtiyor: Eski çamlar çoktan bardak olmuştur ve ana akım medyaya güvenmemek, bir sağlıksızlık değil, tersine, tam bir sağlık belirtisidir. İşte bu belirti, Teusch'un kitabı kaleme alma gerekçesi kabul edilebilir.

...ana akım medyaya güvenmemek, bir sağlıksızlık değil, tersine, tam bir sağlık belirtisidir.

MEDYAYA İNANMA AMA...

Toplumun, tıpkı fal gibi, "medyaya inanmaması, ama medyasız da kalmaması", medya ekonomisinin belinin kırılmasına engel oluyor. Medyaya ilgi kesintiye uğramayınca, yani talep düşüp bu sektörün arzında talebe uygun düzenlemeler yapılması gündeme gelmeyince de, tüm

bir siyasal sistem (“demokrasi”) tehlikeye giriyor. Weimar Cumhuriyeti korkusu, yani Hitler’i hazırlayan çıkışsız kaotik demokrasiler paniği, yeniden sahneye giriş yapıyor.

Teusch, ana akım medyadan çok alternatif medyada büyük ilgiyle karşılanan kitabında, gerçekten gayet akılcı ve kafa açıcı belirlemelerde bulunuyor. Örnekler ve bu örnekleri değerlendirme biçimi, bir sektörün (“ana akım medya”) kendi mezarını kazdığı saptamalarına hak verdiren bir yoğunluk taşıyor. Teusch, uzun ömrünü 2014’te kapatan efsane gazetecilerden Peter Scholl-Latour’un, Suriye meselesine değinirken “Batı’nın Şark’ta başarısızlığa uğradığı” tezini işlediği kitabından örnekler veriyor. “Suriye’de desenformasyonun gözlerden uzak fabrikalarında üretilmiş ve gizli komuta merkezlerinde imal edilen yalanlara nasıl inanılıp tüm bir Batı’nın çıkmaza sürüklendiğini” anlatan bu aslında muhafazakâr gazetecinin sap tamalarını yeniden tartışmaya açıyor. Teusch, Scholl-Latour üzerinden medya özgürlüğünün nasıl çok küçük bir azınlığın özgürlüğü anlamına geldiğini yazıyor. Üç-beş ailenin dev boyutlardaki sermaye gücüyle istediklerini yazdırmasına “medya özgürlüğü denilemeyeceğini” savunuyor. Batı basınının özgürlükçülüğü, bu medya işletmecisi ailelerin oyuncağı grupların oligarşik baskısı altında fabrika ayarlarını yitirmiş durumda. Ulrich Teusch’un kitabı, bu acımasız gerçekle nasıl yaşanabileceğine dair -kendisi böyle demese bile- fazla umut- lanmayı önermeyen bir deneme.

Özellikle Almanya’da AfD’nin yükselişine paralel, onu besleyen meşhur slogan “Lügenpresse” (Yalan Basını), Ulrich Teusch için gerçeği tam anlamıyla sergilemiyor. Ortada yalandan çok, haber akışında ağırlıkları farklı yerleştirmek ve bazı haberleri vermemek gibi bir yöntem var. Konu edilmeyen haberler, geçiştirilen haberler, geri planda tutulan haberler, suni bir biçimde öne çıkarılan haberler, tüm haber sektörünü ve

NAYİRAH

(Nijirah al-Sabah)
Amerikan Kongresinde Irak'a askeri müdahele yapılmasını sağlamak amacıyla, Hill&Knowlton PR firmasının bulduğu yalanı ağlayarak anlatıyor...

toplumu belirleyici güçte bir anlatının egemenliği... Bütün bunlar gerçekliğin çarpıtılmasına, daha doğrusu somut gerçekle ilgili doğru olmayan bir resim verilmesine yol açıyor. Teusch'un söylediği veya söylemek istediği şu: Ana akım medyada bile olsa, gazetecilerin ezici çoğunluğu, bilerek ve isteyerek, sırf bu niyetle gerçek olmayan şeyleri söyleyip yayıyor, gerçekliği bilerek ve bilinçli bir biçimde yalanlarla çarpıtıyor. Bu da bir boşluk yaratmak demek ve zaten üzerine konuştuğumuz kitabın da başlığı. Sorun, yalan basın değil, bırakılan boşluk nedeniyle tanımlanan bir sektör. Boşluk basını... Bu, günümüzün medya sistemi. En azından zengin Batı ülkelerinde, mesela Almanya'da medya sistemi bu şekilde tanımlanabiliyor.

Kitabın ilginç bölümlerinden birini Victor Orban ve Recep Tayyip Erdoğan gibi iki dominant ve baskıcı siyasal kimlikler oluşturuyor. Teusch, bu iki birbirine çok benzeyen siyasal figürden birinin (Orban) medyada sorunun parçası, diğerinin (Erdoğan) ise çözümün parçası olarak sunulmasının, yalan ve boşluk arasındaki tuhaf alandaki bir çarpıklık olduğunu hatırlatıyor.

ÇIKMAZDAKİ MEDYA

Birçok yaraya parmak basılan kitapta medyanın neden bugünkü çıkmazı yaşadığına yanıt aranıyor. Özellikle ana akım medyanın çıkmazlarının toplumları kilitlemeye başladığına dikkat çekiliyor. Seçkinlerin kendi gazetecilerini seçtiği tezinin sonuçlarına işaret ediyor Teusch: "İyi ailelerin çocukları" medyadaki genel kadroları oluşturmaktadır; dolayısıyla bu kadroların toplumun gerçek sorunlarından kopması, sırf yaşam standartlarındaki yükseklik nedeniyle bile çok doğal. Giderek yoksullaşan yığınların sorunlarını bu gazeteci malzemesiyle saptamak ve çözüm arayışlarına yardımcı olmak mümkün değil gerçekten de. Bu sadece örneğin Almanya için de böyle değil. Batı medyasında gazetecilerin Ortadoğu veya Ukrayna gibi bilmece bölgeleri ve halk-

larını anlamalarının imkânsızlığı kendiliğinden ortaya çıkıyor. Genel gazeteci kimliği, ayakları somut gerçeklikle temas etmeyen bir resim veriyor uzun yıllardır. Kitap bu çıkmazı işliyor aslında.

Gerçekten de öyle: Her yandan garantiye alınmış ve doymuş gazeteciler neden mesela her taşın altına baksın? Gerçi bazı gazeteci "paryalar", gazetelerin prekaryası, böyle bir şeye teşebbüs etmiyor değil, ama bunlar daha ilk uyarılarla kendilerine geliyor, işini kaybetme korkusuyla fazla öne çıkmıyor, ısrarlı olmuyorlar.

Tek sesli medyanın çok sağlam sistem temelleri üzerinde yükseldiğini iddia eden yazara göre, oligopollerin egemenliğindeki medya piyasasında, sermaye birikimi ve yoğunlaşmasının, bağımsız gazetecilik birimlerinin alan yitirmesine yol açması çok doğal... Medyada farklılaşma ve haber araştırmacılığının bu yolla canlandırılması, çoktan hayal olmuş görünüyor. Bu yılın başında ve 56 gibi genç denilebilecek bir yaşta ölen, sağa yakın görüşleriyle bilinen gazetecilerden Udo Ulfkotte, geçen yıllarda gazetecilerin hangi yollarla hangi kurumlarca satın alındığını yazmıştı. Kendi yaşamından örnekler de veren Ulfkotte, bazı Türk gazeteciler de anmıştı. Udo Ulfkotte, gazetecilerin hangi yollarla, özellikle de hangi finansal yöntemlerle "yola getirildiğini", ama kendilerinin de "yola gelmeye" nasıl hazır olduğunu yazıyordu. Teusch, Ulfkotte'nin bu konuda yazdıklarının ana akım medyada nasıl görmezlikten gelindiğine dikkat çekiyor. Terbiyeli bir dille, Teusch, medyanın neden bağımsız olmadığını, özellikle reklam sektörüne bağımlılığının sonuçlarına dikkat çekiyor.

Kitap boyunca medya sektörünün bağımlılık ilişkilerini ve yasal konumunu irdeleyen Ulrich Teusch, suçu tek tek gazetecilerde değil, medya sisteminin yapısal yerleşikliğinde göstermeye çalışıyor. Yine terbiyeli bir dille de gazetecileri ana akım medya yapılarıyla ihtilafa düşmekten kaçınmamaları çağrısında bulunuyor. Bu çağrının pek bir anlamı olmadığını bilerek tabii... Sadece medyanın mülkiyet yapısı bile başlı başına bir yanıt bu çaresizliğe...

Ulrich Teusch'un kitap boyunca ilginç vurguları var. Medyanın mevcut yapısının gazetecilerde bir otosansürü kaçınılmaz kılması, gerçeğin peşinde olması gereken bu insanların ana akım medyada özellikle de hızlı ve çok etkili bir "uyum sürecinden" geçmesi, bunlardan biri. Ana akım medya, gazeteciyi mülk sahiplerinin uydusu haline getiriyor. Bunu doğrudan ve emirle kimse gerçekleştirmiyor elbette. Tehlikeli işlerle uğraşmamaları gerektiğini, bazı gazeteciler maaşlarını alırken öğreniyorlar; oportünizm ve kariyerizm gibi duygu ve tutumlarla kendilerini sisteme yapıştırıyorlar. Teusch, çok az gazetecinin doğru haber ("gerçek") için risk aldığını ve rahatını bozduğunu kaydediyor.

ÖNCEKİ ZAMANLAR

Peki hep böyle miydi? Ulrich Teusch, 1960'lar ve 1970'lerde durumun farklı olduğunu savunanlardan. Kitapta 1965 ile 1985 arasındaki 20 yılın, ünlü 1968'in gölgesinde veya ışığında serpildiğine dikkat çekiyor. Kısmen de Türkiye yılları ve ortamı yankılanıyor bu bölümlerde: Toplum sola dönmüş ve hızla politize olmaktadır. Yeni söylemler açılmakta, tabular yıkılmakta, daha önce izlenmemiş konular, sorulmamış sorular tartışma konusuna dönüşmektedir: Yeni Alman sineması, politik şarkılar ve şarkıcılar '("özgün müzik"), siyasal tiyatro, kabare, eğitim sisteminde reformlar, işyerlerinde işçilerin yönetime katılma çabaları, sendikaların ağırlığı... Bütün bunlar medyanın ve gazetecinin etkinlik alanını da genişletmişti. Teusch, örnek veriyor:
Her büyükçe yayınevinin geniş sol araştırma kitapları yayımlamakta ve bunlar yüksek satış rakamlarına ulaşmaktadır. İlerleme düşüncesi halk içinde etkiliydi. CDU ile SPD'nin birbirinden gerçekten farklı kitle partileri olması da öyle...

Birçok yaraya parmak basılan kitapta medyanın neden bugünkü çıkmazı yaşadığına yanıt aranıyor.

İllüstrasyonlar: © Ömer Yaprakkıran

Toplumun daha çok demokrasiye cüret ettiği, akıntıya karşı kürek çekmenin de moda olduğu koşullarda gazeteci olmak, 2017'den çok farklı bir ortama işaret ediyor. Teusch, son kitapları ve makaleleriyle bir ilgi odağı olan yazarlardan Wolfgang Streeck'in bugünün krizine yönelik bulgularını da paylaşıyor.

Streeck'e göre, binaya dışarıdan ve cepheden bakıldığında, iyimser bir soğukkanlılığın, tehlike nedir bilen deneyim sahiplerinin duruma egemen olduğu söylenebilir, ama bu cephenin arkasında tam bir panik hali var ve "böylesi hiç olmamıştı".

Çok farklı bir hava bu. Teusch, liberallik lüksünün artık mümkün olmadığını işliyor kitabı boyunca. Hava tamamen dönmüş bulunuyor.

Yaşanan zaman ne kadar gergin ve ilginç olursa, ana akım medyanın içerdiği refleksler de o kadar kendi içine dönük bir görünüm arz ediyor. Medya kendi çıkarlarını korumayı öne alıyor.

"İklim değişti" dedik. Ulrich Teusch, toplumun bol haber alabilen bir kesimle, neredeyse olan bitenden habersiz bir kesim halinde bölündüğü kuşkusunu da soru halinde dile getiriyor. Trajik olan, ana akım medyanın taraflı davrandığından emin kitleler, yani toplum, bu güvendiğine

rağmen ana akımın dijital formasyonlarını izlemeyi sürdürüyor. Bu da ana akım için hem ilgi hem de gelir demek.

Kitap "RT.com" deneyiminin ana akım medyanın ayaklarının altındaki toprağı nasıl kaydırdığını da ayrıntılarıyla ve örneklerle işliyor. Rusya kaynaklı bu dijjtal müdahale, Batı veya Alman ana akım medyalarının uzun süre rakipsiz kaldığı etkinlik alanına büyük bir profesyonellikle girerek, onların ihmal ettiği, görmezlikten geldiği haberleri öne çıkardı ve ortamı da epey bir karıştırmış oldu. Yerleşik yapıyı sarsan bu girişimin sonuçları da kitapta ilgiyle izlenebiliyor.

Ancak "RT.com" ve daha küçük sayısız girişimin temel yaklaşımı, ana akım medya anlayışına çok da yabancı değil Teusch'a göre. Onların da kendi geçiştirdikleri veya öne çıkardıkları haberler var. Alternatif medyada da aynı sorunlar yaşanıyor.

ANA AKIM İÇİNDE VE DIŞINDA

Ulrich Teusch, gerçekten hak ettiği ilgiyi gören kitabında ana akımdan kopmadan, ama ana akımın temel şikelerine de kapılmadan gazetecilik yapmanın mümkün olabileceğini savunanlardan. Özellikle Almanya'daki kamuya ait radyo ve televizyonlarda "ana akım medya dışı bir ana akım medya" olduğu tezini ileri sürüyor.

Ana akım medya içindeki ana akım medya militanları, Teusch'a göre zaten tam bir çıkmazda. Bu alana sahip çıkan gazeteciler sürekli yeni boşluklar üretecek, haberleri tek taraflı bir ağırlığa tabi tutacak, çifte standart ana tutumu olacak, içinde bulunduğu medyanın temel çıkarlarıyla uyumlu bir anlatı kuracak, yeri geldikçe kampanyalar yapacak ve propaganda için kendini istismar ettirebilecek... Bu işin sonu kötü. Teusch'a göre, ana akım medyayı, çöken kitle partilerinin kaderi bekliyor.

Yine de Ulrich Teusch, ana akım gazeteciliği ile alternatif gazetecilik gibi tanımlara pek yüz vermiyor. "Sadece iyi ve kötü gazetecilik var" diyor. Ama iyi gazeteciliğe artık ana akım medyada rastlanılmadığını, bunların daha çok alternatif medyanın içinde gözlendiğini de itiraf ediyor. Ana akım medyanın egemenliğinin artık bittiğini savunan Ulrich Teusch'un en önemli vurgusu, iyi gazeteciliğin bir toplumsal uyarı sistemi olması ve bunun unutulması. Toplumda haksızlığa uğrayanları, kenara itilenleri, "tutunamayanları" anlayan, onları hisseden bir gazeteciliğin bu "erken uyarı işlevini" yerine getirebileceğini hatırlatıyor.

Böylece, pek öyle radikal iddialar taşımayan ve sadece namuslu olmaya çalışan bir gazetecinin kitabından, bir dönemin resmini çıkarmak mümkün oluyor. **"Boşluk Basını" (Lückenpresse)**, bir iklimin kırıldığına dair örneklerden sadece biri. Başka göstergeler de var.

Teusch, liberallik lüksünün artık mümkün olmadığını işliyor kitabı boyunca.

TOPLUMSAL KIRILGANLIK
SOLU İSTİSMAR EDEN OTORİTERLİĞİN
ÖNÜNÜ AÇIYOR

Bayağı sağ bir 'proje': AfD

İLHAN AYER

HAGEN

2013 yılında, Federal Almanya'da, "gökten paraşütle mi indi?" diye düşündüğümüz bir parti kuruldu: **"Almanya için Alternatif" (AfD)**. Bu siyasal parti, ne oldu da, durup dururken, Federal Almanya'nın siyasal, ekonomik açıdan en güçlü olduğu zaman diliminde ortaya çıktı? AfD, ne istiyor? AfD, bir sınıf partisi mi? AfD'nin ideolojik temelleri neler? AfD, parti olarak nasıl bir gelişim gösterdi? Sebastian Friedrich'in "Die AfD" adlı kitabında, sorduğumuz bu soruların yanıtlarını bulmaya çalışacağız.

AfD'nin yükselişini, kültürel, politik, sosyal, ekonomik değişimlerin derinliklerinde bulabiliriz. AfD, neoliberal kapitalizmin, temsiliyetin, muhafazakârlığın, toplumsallığın krizi diyebileceğimiz çeşitli kriz türleriyle kendini anlamlandırabilmiş, bu boşluğu doldurmaya çalışmıştır. 1990'dan bu yana SPD ve CDU'nun üyelerinin yarısını kaybetmiş olduğunu düşünürsek, Alman siyasetinin nerelere evrilebileceğini, günümüzden geriye giderek de tahmin etmiş oluruz.

AfD, multi-kültürel olan ne varsa tümden reddediyor. AfD'ciler, İslam'ın Almanya'ya ait olmadığını, toplumsal değerlerin tehlikede olduğunu vurguluyorlar. Parti, kendini İslam'ın karşısında göstererek politik ve sosyal sınıfların fethini amaç ediniyor. Düşmanını apaçık gösteren AfD, işçileri, işsizleri bir kez daha milliyetçiliğin çengeline takıyor. Sistem sorgusu, tarafsızlık, Alman ulusalcılığı, antiislamcılık, göçmen düşmanlığı, tam olmasa da antikapitalizm, antiamerikancılık ve antidevletçilik AfD'nin hedefleri arasına sayılıyor. Partinin köktencileri, Hıristiyan değerlerini savunan

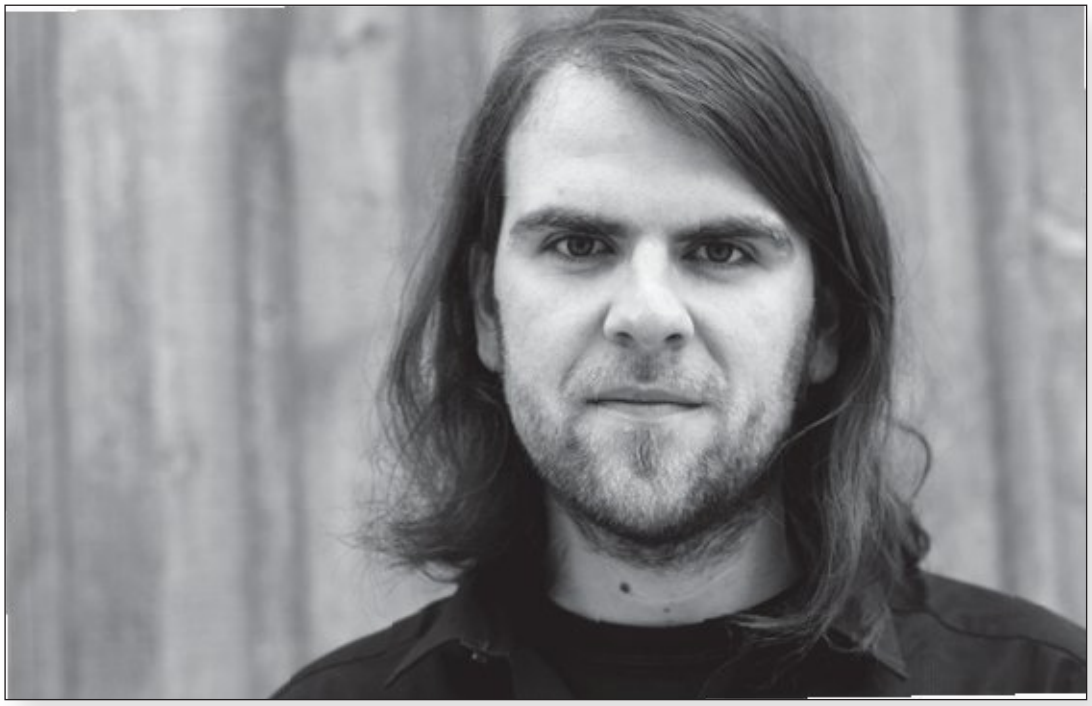

Sebastian Friedrich
Foto: **Johanna Bröse**
(www.sebastian-friedrich.net)

üyeleri de eşcinsellere toptan karşılar. Bu kesimin en büyük rahatsızlığı, feminizmin henüz marjinalleşmemiş olması!

NEOLİBERAL ULUSALCILARIN PARTİSİ

Federal Almanya'da şimdiye kadar ulusalcı neoliberal bir parti hiç kurulmadı. Bu iki kavramın nasıl yan yana geldiğini anlamak için partinin yaptıklarına bakmak gerekiyor. AfD'nin ulusalcı neoliberalizmden anladığı, Alman sınırlarında askerler beklesin, sınırlar eskisi gibi olsun, göçmenler gelmesin, ama Alman malları bütün dünyaya satılsın!

AfD'nin işçi sınıfı ve işsizlerden aldığı oyun yüzde 25-32 bandında olduğu tahmin ediliyor

AfD'de tam bir antiavrupacılık hakim. Avrupa Birliği'nin para birimi olan avroya da hiç iyi gözle bakmadıkları ortada. AfD'nin kurmayları Federal Almanya'nın avroya ihtiyacı olmadığını, Federal Almanya'nın Avrupa Birliği'nin bazı ülkelerine kredi vermesinin yanlış olduğunu, bu durumun engellenmesi gerektiğini dile getiriyorlar. AfD, bu tutumu ile dayanışmacı bir parti olmadığını gözler önüne seriyor. Ülkelerinin "Dünya Sosyal Yardım Dairesi" olmadıklarını yüksek sesle vurguluyorlar. Federal Almanya'nın sosyal dayanışma fonları tutarının 60 milyar avro civarında olduğunu, aynı zamanda bu ülkenin, kurumlar üzerinden dayanışmaya önem verdiğini düşünürsek, AfD'nin kendi ülkesinin temel ilkeleriyle ters düşmüş olduğunu söylemek yanlış olmaz.

AfD'nin kurucuları arasında yer alan Hans-Olaf Henkel ve Bernd Lucke partiyi kurarken, partinin ulusal neoliberal bir parti olacağının sinyalini vermişlerdi. AfD üyelerinden Bernd Lucke, 2011 yılında Frankfurter Allgemeine Zeitung'da da yayımlanan bir dizi makalesinde defalarca vurguladığı üzere, parti olarak Yunanistan'a Avrupa Birliği'nden yapılacak yardımlara karşı çıktıklarını belirtti. Milliyetçi partilerin en büyük özelliklerinden biri olan, başka ülkelere sataşıp, yardımlaşmayı reddettikleri ülkenin milliyetçi partileriyle "partner" olmaları oldukça tuhaf bir durum teşkil ediyor.

Partinin pek genç tarihine bakınca görmek kolay: Henkel-Lucke krizleri, parti içi anlaşmazlıklar, ilk önce Ukrayna

kriziyle başlamıştı. Liberal Hans-Olaf Henkel, partisinin Ukrayna krizinde Putin tarafında yer aldığını, öte yandan AfD'nin TTIP'i onaylamadığını eleştirmişti. Henkel, FDP ve CDU'nun değerlerini AfD'de de görmek istemiş, ancak gün geçtikçe umudunu kaybetmiş ve partiyi akıldışı, saygısız, hoşgörüsüz bulduğu için yollarını ayırmıştı. AfD, 2016 yılı parti içi tartışmalardan sonra, parti üyelerin üçte ikisini kaybedecektir. Kendisini sonradan toparladığı biliniyor.

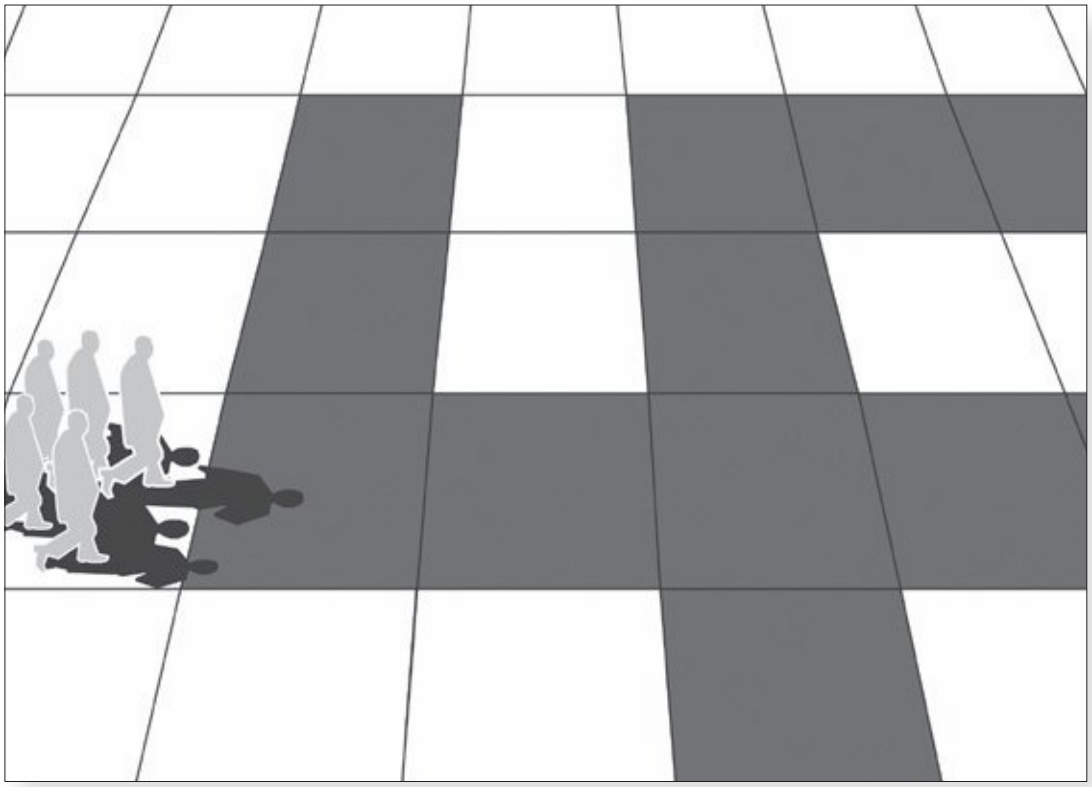

YAPISAL NİTELİKLERİ

Partinin ilginç bir bünyesi var: Örneğin 2016 eyalet seçimlerinde kendisi için atılan oyların üçte ikisini erkek seçmenlerden aldı. Bu arada, işçi sınıfından hatırı sayılır bir oy alabilen AfD, orta ve üst sınıflardan da popülist politikalarından ötürü kazançlı çıktığı gözleniyor. AfD'nin işçi sınıfı ve işsizlerden aldığı oyun yüzde 25-32 bandında olduğu tahmin ediliyor.

Öte yandan, AfD'nin coğrafya olarak, eski sanayi bölgelerinden daha fazla oy aldığı saptandı. İşsizlerden, şimdiye kadar pek seçime gitmeyen seçmenlerin ilgisini çekebilen AfD, küçük işletmecilerden, orta alt sınıflardan da oy almayı başarabildi. AfD, seçim stratejisini göçmenlerle, özellikle Müslüman sığınmacıları, Alman çalışanlarıyla karşı karşıya getirerek kurmaya çalışıyor. En büyük gürültüyü de, ülkelerinin Müslüman kültürünün istilasına uğradığı savını işleyerek çıkarıyor. Onlara göre, Müslüman göçmenlerin Avrupa'ya getirdiği tehlikelere karşı, Avrupa kültürünün savunulması gerekiyor.

AfD, bir yandan, işverenlerin vergilerinde kısıtlamalara gidileceğini vaat ederken, diğer yandan da, çalışanların kazanımlarını biçmeye hazırlanıyor. İşveren örgütleriyle kurduğu ilişkiler, gayrimenkul sermayesi ile kurduğu bağlantılar, orta sınıflara ulaşma isteği, bütün bu ters durumlar, AfD'ye kaotik bir parti görüntüsü veriyor. Parti kurucuları ve yeni dönemdeki öncü kadroları Federal Almanya'da orta sınıfların milli gelirden elde ettiği payın 1997'den beri yüzde 65'ten yüzde 57'lere düştüğünü sezinlemiş

AfD, Müslüman göçmenlerle Alman işçi sınıfını cepheleştirerek başarıya ulaşma peşinde.

olacak ki, orta sınıf seçmenini hedef alan bir seçmen stratejisi güdüyor.

Bazı hedeflere kolay ulaşan AfD, yine de ne yapacağını şaşırmış bir serseri mayın gibi: Federal Almanya'nın elinde patlamaya hazır bir bomba sanki.

AfD'nin ilişkiye giremediği sermaye grubu Alman büyük şirketleri. Federal Almanya'nın çok uluslu şirketleri de diyebileceğimiz bu şirketler, dünya ihracat şampiyonu olmalarından, dış ülkelerde yatırım yaptıklarından, neoliberalizm ve küreselleşmeden en kârlı çıkan grup içindedir. AfD'nin şimdiye kadar, sadece bir-iki şirketten bağış aldığı biliniyor. Partinin liberallerle kurduğu tek bağlantı, partinin ilk yıllarında, liberal bir kulüp olan Hayek Vakfı oldu.

HEM ZOR HEM DE KOLAY SORU

Peki AfD, sağ partiler arasında nerede duruyor?

AfD, sağ bir proje olarak nasıl kuruldu?

AfD, öncelikle kendine medya çalışanlarından taraftarlar buldu. Alman medyasında çalışan çeşitli gazeteciler, televizyoncular partiyle dirsek temasına geçtiler. Entelektüeller, sosyal aktivistler, marjinal sağcılar, sağ liberaller, antifeministler bir şekilde partiyle temasa geçerek ulusalcı muhafazakâr-neoliberal bir parti şekillendirdiler. AfD'ye üye medya çalışanları arasında, Alman devlet medyasında çalışan bazı kişilerin de olduğu biliniyor. Ancak, bize ilginç gelen, Thilo Sarrazin'in bir SPD üyesi olarak, AfD'nin ve ona yakın kuruluşların düzenlediği oturumlarda konuşmalar yapabilmesi. Sarrazin 2010 yılında çıkarmaya başladığı kitaplarla, Alman medyasının da parlatmasıyla kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştı. Yapıtlarında, Müslümanları, göçmenleri hedef tahtasına oturtmuş, eleştirilerini çalışmayanlara yöneltmiş, öfkeyi ekonomik açıdan zayıf olan insanların üzerine yönlendirmişti. Sarrazin, ulusalcı-muhafazakâr yeni akım gericiliğin temellerini atmıştı.

AfD, Alman devlet televizyonlarında uzun yıllar sunuculuk yapan ve tanınmış bir ekran yüzü olan gazetecilerden Eva Herman'ın görüşlerinde de kendini bulmuştur. Eva Herman'ın "Das Prinzip" kitabı yayımlandıktan sonra, kamuoyunda geniş bir tartışma başlamış, kitap oldukça ses getirmiştir. Herman cinsiyetçi, antifeminist söylemleriyle, Alman kadınlarının az doğum yaptığını, kadınların özgü-

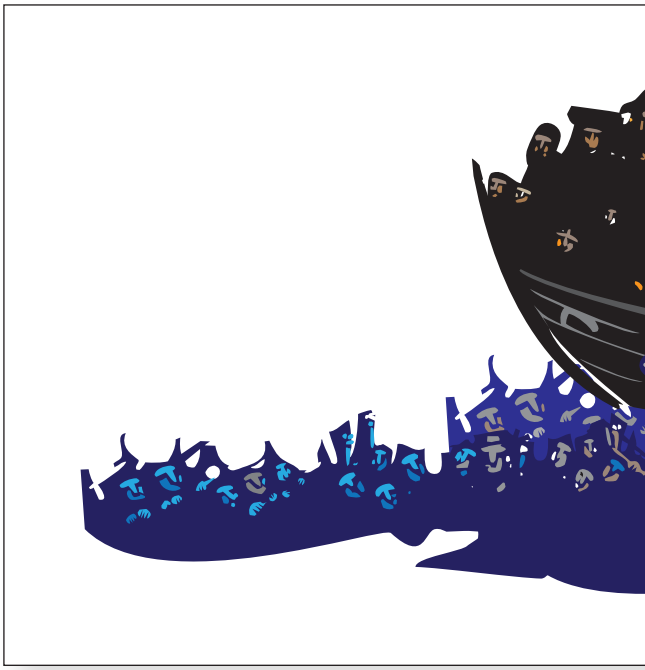

venli oluşlarının mutluluk getirmediğini, kadının geleneksel yerine dönmesi gerektiğini vurgulamıştı.

AfD'nin basın dünyasında kurduğu diğer bir bağlantı da Junge Freiheit gazetesidir. Junge Freiheit, 1986 yılında, ilk olarak bir öğrenci gazetesi olarak kurulmuştur. Haftada yaklaşık olarak 28 bin satan gazete, AfD'nin programı çerçevesinde hareket ediyor. AfD'ye diğer bir yakın dergi de, haftada 40 binin üzerinde satış yapan Compact adlı yayın kuruluşudur. Eskiden sol görüşlü dergilerde yazılar yazan Jürgen Elsässer'in yönetimindeki dergi, yeni haliyle, ürkütücü sağ bir aşamaya geçti. Dergi, antiamerikancı bir yayın politikası izlediğini gizlemeyerek, Rusya'yla olan ilişkilerin düzelmesini şid-

detle savunuyor. Dergi, komplo teorilerini sevenler tarafından da ilgiyle izleniyor!

ALMAN KÜLTÜRÜNE VURGU

AfD'nin Avrupa'daki Müslüman istilasına karşı önerdiği kültür politikasının omurgasını Alman kültürü ve Hıristiyan değerleri oluşturuyor. Onlara göre Alman kültürü denince Almanca, felsefi bir akım

olan "Alman İdealizmi" ve edebiyattaki "Alman Romantizm"i akıllara geliyor. Kültürel muhafazakârlık, ekonomik liberalizm, ulusalcı devlet egemenliği, "Roma Hukuku"na yöneliş gibi bazı yönelimlerle de kültür politikalarının sınırlarını çiziyorlar. AfD, eğitim politikalarının da, sözünü ettiğimiz kültür politikalarına göre belirlenmesinden yana bir propaganda yapıyor.

Peki AfD, sağ partiler arasında nerede duruyor?

Öncelikle, AfD'nin CDU-CSU ve FDP'den daha da sağda bir parti olduğunu söyleyebiliriz. Bu partinin Fransız Front National, Avusturyalı FPÖ ile organik bağları, iletişimleri bilinmektedir. Bununla birlikte, şimdiye kadar AfD'nin Federal Almanya'nın doğusundaki şehirlerde çeşitli eylemler düzenleyen Pegida'yla bir bağlantısı bulunamamıştır. AfD, kamuflajını, eşitsizliğin ideolojisinin savunulacağını, halk dayanışmasının gerekliliğini, temelinde bireye dayanan ulusalcı-liberalizmin öne çıkarılacağını, güçlülerin karşısında zayıfların korunacağını falan söyleyerek yapmıştır.

Sözünü ettiğimiz ilginç kitabın yazarı Friedrich, "Bir sağ proje olan AfD'ye karşı neler yapılabilir?" sorusuna verdiği yanıtta, AfD'nin diğer partilerle birlikte değerlendirilmesi gerekliliğini, yeni bir sınıf politikası ile de itiraz edilmesini savunuyor.

Sol için yeni bir strateji gerekli, çünkü AfD, işçiler ve işsizlerden oy kazanmak için yabancıları, göçmenleri, ilticacıları birer öcü gibi göstererek toplumu birbirine düşmanlaştırıyor. Bu stratejiye karşı mücadele etmek, bazı bilgiler ışığında daha kolay: Alman orta sınıflarının son yıllarda gelirleri azaldı, part-time işlerde çalışanların sayısı 15 milyonu geçti, kiralık işçi firmalarında çalışan işçilerin yıl boyunca bir işyerinden diğer işyerine savrulduklarını biliniyor, mevsimlik işçiler gibi arada bir iş bulup çalışan işçilerin sayılarını ve durumları da göz ardı edilemeyecek kadar ortada. Bunların bilinmesi gerekiyor etkili bir direniş için. Bunlara bakınca, karşımızda, işçilerin, işsizlerin sorunlarını görmek yerine, işçi sınıfının karşısına düşman çıkaran bir AfD görüyoruz.

Aslında Alman sanayi sermayesi işçi sınıfının bu denli bölünmesinden, göçmenlerin gelmesiyle oluşan işgücü piyasasının "liberalize olmasından" bir hayli memnun. İşçi sınıfı için diğer bir başka ve acı gerçek de var: "İşçi sınıfı bilinci" dışında kalanlar, kendilerini güçlü ve güçlünün yanında gösterme eğilimindeler. Dolayısıyla sol kamuoyu, bir an önce, söz konusu çalışanlar olunca, çalışanların lehine neyi yasaklayıp neyi yasaklamayacağını tartışmalıdır.

✣

AfD'nin basın dünyasında kurduğu diğer bir bağlantı da Junge Freiheit gazetesidir.

✣

Friedrich'e göre yeni sağ proje, neoliberalizmin otoriter ve korumacı varyasyonu için mücadele ediyor. Dünyaya açık, küreselleşmeci neoliberalizm ise tekelci sermayenin ideolojisi durumunda. AfD'ye karşı sosyal demokratların da Yeşiller'in de karşı bir proje geliştiremedeğini savunan Friedrich'e göre solun stratejisi neoliberalizmin bu iki versiyonuna da karşı olmalıdır. Yazarın "extrem Mitte" dediği orta sınıfların uç kesimlerinin birlikteliği AfD'ye karşı etkili olabilir. Friedrich'in düşüncesi nereye kadar başarılı olur bilemeyiz, ancak küçük bir örnek verebiliriz: SPD ve Yeşiller'in kiralık işçi firmalarının kapatılmasına dair hiçbir niyetleri bulunmuyor. Düşünceleri sadece yasaların düzenlenmesinden yana.

Yazara göre 68'li yıllar hiç unutulmamalı, ırkçılıkla, cinsiyetçilikle kıyasıya mücadele edilmeli, sosyal, ekonomik güvenceler herkese, eşitlikle sağlanmalıdır. Federal Almanya'da sol güçlerin son 50 yılda ısrarla toplumsal-sınıfsal soruları savsakladığını belirten Friedrich, aynı güçlerin, 1970'li yıllardan beri gelişimini orta sınıflarla sağladığını sözlerine ekliyor. Yazar, sol güçlerin zorunlu bir mücadele alanı olan ırkçılığa, ulusalcılığa, cinsiyetçiliğe karşı mücadeleyi ihmal ettiğini, tabii sağ popülistlerin de solun bu krizini çok iyi değerlendirdiğini belirtiyor.

... işçilerin, işsizlerin sorunlarını görmek yerine, işçi sınıfının karşısına düşman çıkaran bir AfD görüyoruz

BÖLÜNMÜŞ TOPLUM VE FAŞİZAN YANIT

Friedrich, politikacıların toplumu en azından ikiye böldüğünü, ekonomist liberallerin, sosyal demokratların, modern muhafazakârların, sol liberallerin bir tarafta, koyu muhafazakârların, ulusalcıların, köktenci dindarların da diğer tarafta olduğunu, bu karşıtlığın normalde yanlış bir karşıtlık olduğunu, çoğu zaman insanların yaşam tarzları, kültürel konular üzerinden tartışmaların yapıldığını vurguluyor.

Tabii ki doğrusu, tartışmaların hepimizi ilgilendiren toplumsal konular üzerinden yapılmasıdır. Gerçekten de tek tek kişilerin yaşam tarzları eğer toplumsal yaşayışa engel olmuyorsa, sorun da yok demektir.

Sebastian Friedrich, sol politikaların özgürlük mücadelesini toplumsal politikalar düzleminde, eşitlik mücadelesinin de sosyal, ekonomik düzlemde yapılması gerekliliğini belirterek çalışmasını sonlandırıyor.

AfD'ye hangi perspektiften bakılırsa bakılsın, hayata geçirmeye çalıştıkları politikalar, ABD'nin Avrupa Birliği hakkındaki üstü kapalı niyetleriyle örtüşüyor. Avrupa'daki bu yeni sağcı partilerin ABD'yle ilişkide olduklarını söyleyemeyiz, ancak Brexit gerçeği, bizleri Avrupa Birliği'nin gelecekte dağılma ihtimali olduğunu düşündürüyor. ABD başkanı Trump'ın ilk yüz gününde yapıp ettiklerine bir göz atarsak, AfD'nin politikalarıyla bir benzerlik taşıdığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bitirmek için, bir konuya dikkat çekelim: Gerçekten de ABD'deki ve bazı Avrupa ülkelerindeki siyasal gelişmelere göz attığımızda, neoliberalizme karşı ulusalcı bir yeni tür neoliberalizmin ortaya çıktığını görüyoruz. Bunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Sermayenin, işyerlerinin sınır tanımadığı, ülkeden ülkeye göç ettiği, işçilerin bile firmalarıyla başka ülkelere çalışmaya gittiği dönemlerden geçtik. Ancak küreselci neoliberalizme karşı bu yeni saldırıların "Birleşik Avrupa" düşüncesini de hırpalayacağı oldukça açık. Çeşitli ülkelerin, kendi ekonomik, siyasal, askeri güçlerine göre, yani işlerine geldiği gibi korumacı, küreselci, Avrupa'cı vs. olduğunu sözlerimize ekleyelim.

Güçlülerin ideolojisi olan pragmatizmin yine yolda olduğunu, güç mücadelesinin dünyayı bir mezbahaya çevirebileceğini, insan zihninin ise daha şimdiden çökertildiğini söyleyebiliriz. AfD böyle bir gösterge aslında. ▮

Yeni Posta

Bize ulaşmak için:

Telefon: 0731 - 960 93 87 **Fax:** 0731 - 960 93 89 **Büro**: Einsteinstr. 59 89077 Ulm
E-Mail: info@yeniposta.de **Web:** www.yeniposta.de
facebook.com/yeniposta • twitter.com/yeniposta

Güney Almanya'nın 4 Eyaletinin
1992'den beri
En Büyük Türkçe Yerel Gazetesi

Avrupalı Türklerin Dünyaya
Açılan Penceresi:
www.yeniposta.de

OSMANLI ORDUSU'NDA BİR FRANKFURTLU ALMAN

Johann Robert von Capitain

HALİT ÇELİKBUDAK

FRANKFURT

YENİDEN İSTANBUL

Fransız tarihçi Paul Veyne, "Tarih, yaşanmış olanın aktarımıdır, daha doğrusu bunları anlamaktır, tarihsel bilgi açısından bir olayın olmuş olması onun bilinmeye değer olması için yeterlidir" diyor. Frankfurtlu Johann Robert von Capitain'in Konstantinopel'e uzanan yaşamı, seyahatleri, Osmanlı ordusunda binbaşılığa kadar yükselmesi, bilinmeye, yazılmaya değer sanırım...

Johann Robert von Capitain, 2 Mayıs 1824'te Frankfurt'ta doğmuş... Yedi kardeşin en küçüğü... Şapka imalatçısı olan babası da Frankfurtlu... Annesi ise Frankfurt yakınlarındaki Oberursel kasabasından... Sekiz yaşında iken annesi, on bir yaşında iken babası ölmüş. Evlatlık verilen Johann Robert, dericilik mesleğini öğrenmiş ama bu mesleği hem hiç yapmamış hem de hiç sevmemiş.

Çaresizliğe karşı ilacı hep uzaklarda arayan Johann Robert, 20 yaşına gelince 1844'te Frankfurt'tan yola çıkmış. Bazen yaya, bazen at üstünde Avusturya, Macaristan, Balkanlar üzerinden Konstantinopel'e ulaşmış. Suriye, Ürdün, Lübnan, Kudüs, Filistin, Mısır'ı dolaşmış. Ama kardeşlerinin hasretiyle Malta, Sicilya, İtalya üzerinden 1846 yılı sonlarında tekrar Frankfurt'a dönmüş...
İki yıldan fazla süren bu macera sırasında Konstantinopel'de tanıştığı kereste tüccarı Bavyeralı Alman Michael Seefelder, ona yardım etmiş, şehri sevdirmiş... Seefelder, Konstantinopel'deki bugün dahi efsanesi süren Alman Derneği Teutonia'nın önde gelen yöneticilerindenmiş...

Aklı hep uzaklarda olan Johann Robert Frankfurt'a fazla dayanamamış...
13 Mart 1847'de Frankfurt'ta düzenlediği bir eğlenceyle arkadaşlarına veda edip ikinci kez yola çıkmış... Viyana, Macaristan, Sırbistan, Bulgaristan üzerinden yine bazen yaya, bazen at ile kırk günde Konstantinopel'e varıp iki yıl yaşamış. Konstantinopel'de Alman Sanatkârları'nın

Pera'da kurduğu Teutonia Derneği'nin Temmuz 1847'teki kuruluş toplantısına katılmış. 18 Ekim 1849 perşembe günü Bağdat'a gitmek üzere yola koyulmuş. Oradan da Basra üzerinden Hindistan'a, Bombay'a gitmeyi kafasına koymuş. Samsun'a giden Avusturyalı Lloyd şirketine ait "Imperatrice" isimli bir gemiye binmiş. Gemide İsviçreli Jules ve Hug ile Karl Springer isimli bir Alman yolcu daha varmış.

✤

Johann Robert von Capitain, 2 Mayıs 1824'te Frankfurt'ta doğmuş...

✤

Miltenberg'teki şato

... von Capitain ailesiyle Frankfurt'u terk edip Miltenberg'de satın aldığı şatoya taşınır

Samsun, Tokat, Sivas, Diyarbakır, Cizre üzerinden Bağdat'a varmış. Basra'ya geçmiş. Oradan Hindistan'a gitmek için bindiği yelkenli tekne Basra Körfezi'nde 3 Temmuz 1850 günü Arap korsanların saldırısına uğramış. Dönemin en ünlü korsanı "Denizlerin Korkulu Rüyası" lakaplı Ghaaf el Bachr'ın adamları yelkenlideki herkesi öldürmüş. Kamarada saklanan Johann Robert'i bulan korsanlar onu doktor zannedip öldürmemişler. Korsanların liderinin oğlu Abdülkerim hastaymış. Onu tedavi ederse hayatının bağışlanacağını söylemişler.

HUZURSUZ YOLCU

Sonuçta, korsanlar Johann Robert'i alıp liderin Arabistan kıyısındaki köyüne götürürler. Johann, yola çıkarken aldığı ilaçlar, öğrendiği bilgiler ve Bağdat'ta bir İngiliz doktorun hediye ettiği doktor çantasındaki ilaçlarla sıtma olan çocuğu tedavi eder. Bunun üzerine hayatını bağışlarlar ama serbest bırakmazlar. Yaklaşık beş ay korsanların elinde esir kalır. Basra Körfezi'nde korsanları kovalayan İngiliz Euphrates isimli geminin kaptanı Tronson'un 30 Kasım 1850 günü korsanların köyüne yaptığı baskında kurtulur.

İngilizlerin yardımıyla Hindistan'a giden Johann Robert, Bombay'de bir firmada kâtip ve veznedar olarak altı ay kadar çalışır. İngiliz Ordusu'na katılıp kalmak ister ama kabul edilmeyince 3 Nisan 1854'te geri dönmek için yola çıkar. Kahire, İskenderiye, Cenova üzerinden 15 Eylül 1854'te tekrar Frankfurt'a döner.

Hayatında derin iz bırakan Konstantinopel'e gitmek üzere kısa bir süre sonra üçüncü kez yola çıkar. Konstantinopel'e varınca yaptığı Osmanlı ordusuna katılmak için başvurur. 1855'te Osmanlı Ordusu'na katılır. Binbaşılığa kadar yükselir. Damat İbrahim İlhami Paşa'nın yaveri olur. Konstantinopel'de yaşayan Damat İbrahim İlhami Paşa, Mısır Hidivi I. Abbas Hilmi Paşa'nın oğludur. 1858 yılında Sultan I. Abdülmecid'in kızı Münire Sultan ile evlendiği için damat ve paşa ünvanı almıştır. Sultan Abdülmecid, kızları Cemile ve Münire Sultan için Fındıklı'da Salıpazarı Sarayları denilen çifte sarayları inşa ettirir. Tophane yönünde olan saray, Münire Sultan'a aittir. Saraylar bugün Mimar Sinan Üniversitesi tarafından kullanılıyor. Genç yaşta ölen Münire Sultan, Fatih Camii önündeki Gülüştü Münire Valide Sultan türbesine defnedilir.

Yaveri Johann Robert'e çok güvenen Damat İbrahim İlhami Paşa, tüm mal varlığının idaresini ona bırakır. Konstantinopel'de, Mısır'daki gayrimenkullerin, menkul varlıkların, beş gemisinin yönetimini ele alan Robert Johann'ın kendisi de Paşa sayesinde Konstantinopel'de, İskenderiye'de, Münih'te, Frankfurt'ta çok sayıda mülk satın alır. Paşa'nın önerisiyle kendisine 22 Mayıs 1860'da Sultan Abdülmecid tarafından Mecidiye Nişanı verilir.

Johann Robert, ilk gelişinde tanıştığı Bavyeralı Alman Michael Seefelder'in Konstantinopel doğumlu kızı Rosalie Seefelder ile 20 Eylül 1860'da Konstantinopel'de evlenir. İrene ile Carl Konstantin ve İlhami adlarını ver-

dikleri iki çocukları olur. Daha sonra Almanya'da doğan sekiz çocukla birlikte toplam on çocuk sahibi olurlar. Johann Robert, bazen Damat İbrahim İlhami Paşa, bazen de Osmanlı Sultanı adına dönemin çeşitli Avrupa ülkelerini dolaşıp krallara, prenslere, düklere başta Arap atları olmak üzere çeşitli hediyeleri götürmekle görevlendirilir. 1860 yılı sonlarında Almanya'nın Württemberg Dükü tarafından soyluluk ünvanı "von" verilir. Böylece adı "Johann Robert von Capitain" olur. Württemberg Prensi'nin oturduğu Stuttgart kentinde bulunduğu bir sırada Konstantinopel'den, yaveri olduğu 24 yaşındaki Damat İbrahim İlhami Paşa'nın ölüm haberi gelir.

TEKRAR FRANKFURT

Yaveri olduğu Damat İbrahim İlhami Paşa'nın genç yaşta beklenmedik ölümünden sonra hemen Konstantinopel'e döner. Osmanlı ordusundan ayrılır. Frankfurt'ta geri dönmeye karar verir, 1861 yılı mayıs ayında eşi ve iki çocuğuyla Frankfurt'a dönüp Gallus semtinde yaptırdığı bir eve yerleşir. Bu arada beş çocuğu daha olur. Yedi çocuğuyla büyük bir ev aramaya başlar. Frankfurt'un 75 kilometre güneyinde Miltenberg'de satışa çıkarılan Grauberg Şatosu'nu satın alıp tamir ettirir, ek binalar yaptırır. 1866'da Avusturya'nın önderliğindeki Alman Prenslikleri ile Prusya Krallığı arasında içsavaş başlar. Frankfurt Dükü de savaşa katılınca von Capitain ailesiyle Frankfurt'u terk edip Miltenberg'de satın aldığı şatoya taşınır. Şatonun kapısı herkese açıktır. Sürekli etkinlikler düzenlenir. Von Capitain yoksullara, kimsesizlere yardım eder. Derviş adlı Arap atıyla Miltenberg'i dolaşır, insanlarla konuşurmuş.

Bu sırada Konstantinopel'deki kayınpederi Michael Seefelder'in ölüm haberi gelince, karısı Rosalie birlikte 12 Temmuz'da Konstantinopel'e gider. 5 Haziran 1870 Pazar günü Konstantinopel'de çıkan büyük yangında Pera'nın büyük bölümü yanmış, 69 yaşındaki kayınpederinin de Alman Hastanesi'ndeki kurtarma çalışmaları sırasında öldüğü anlaşılır. Von Captain Ağustos ortalarında karısıyla tekrar Frankfurt'a döner.

Von Captain'in dönüşünden kısa bir süre sonra bu kez Eylül 1870'te Prusya ile Fransa arasında savaş çıkar. Fransa ve Prusya Orduları Sedan Savaşı'nda çarpışır. Von Captain de gönüllü olarak savaşa sıhhiyeci olarak katılıp yaralılara yardım eder. Prusya Kralı I. Wilhelm, Şansölye Bismarck, Prusya Ordusu'nun komutanı da Mareşal Helmuth von Moltke'dir. Lakabı "Büyük Moltke" olan ünlü Mareşal, 1835-1839 arasında Osmanlı Ordusu'nda öğretmenlik ve müşavirlik yapmıştır. Komutan Hafız Osman Paşa'nın Mısır Ordusu'na yenildiği 24 Haziran 1839'daki Nizip Savaşı'na da gözlemci olarak katılmıştır. Almanca, Danca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca Osmanlıca olmak üzere yedi dil bilen Moltke Türkiye hatıralarıyla da ünlüdür.

Seyyah, doktor, soylu, yardımsever, maceraperest, asker gibi neredeyse bin

Derviş adlı Arap atıyla Miltenberg'i dolaşır, insanlarla konuşurmuş.

bir sıfatla nitelenebilecek von Capitain, 1878 yılı kış aylarında hastalanır. Durumu giderek kötüleşir. Akciğer iltihaplanması teşhisi koyulur. Hava değişimi tavsiye edilir. Sicilya Demiryolları'nın Direktörü olan kayınbiraderi Georg Seefelder'in Palermo'daki pansiyonuna gider. Ama fayda etmez. 22 Nisan 1881 günü karısının kollarında 57 yaşında ölür. Zeytin ağacının tahtasından yapılan tabutu gemiyle Hamburg'a, oradan da trenle Miltenberg'e getirilir. 19 Mayıs'ta halkın katıldığı çok büyük törenle Miltenberg'deki Laurentius Mezarlığı'nda toprağa verilir.

ENTELEKTÜEL BİR BORÇ

Yaşamını mümkün olduğunca özetlediğim Johann Robert, soylu ünvanını aldıktan sonra aile için bir arma yaptırır. Armada biri en üstte dört ayyıldız vardır. Koyu Katolik olan von Captain, armaya bir de "Tanrı'nın izinden gidene bir şey olmaz" anlamındaki Latince "Deo Ducet Nil Nocet" yazdırır.

Bir kitap için Frankfurt'taki Alman Ulusal Kütüphanesi'ne uğramıştım. Önde gelen Alman tarihçilerden bir dostuma rastladım. Kütüphanedeki bistroda sohbet ettik. Bugüne kadar tarihin derinliklerinde unutulan von Capitain hakkında çıkan kitabı hatırlattı bana... Doğrusunu söylemem gerekirse duymamıştım. Hemen ilgilendim. Ulusal Kütüphane'de von Captain ile ilgili belgeleri günlerce inceledim, hakkındaki kitabı alıp okudum.

Von Captain, yaşadıklarını günlüklere yazmış. Her biri sayfalarca tutan 15 Günlük'te yazdığı yaşadıkları benim yazdıklarımdan çok daha fazla detaylı... Film senaryosu olabilecek ölçüde her şeyi en incesine kadar yazmış. Örneğin, iki kez korsan saldırısına uğramışlar. Her ikisini de bir yazar kıvraklığıyla anlatıyor. Okudukça kitabı uzun süre elimden bırakamadım. Orijinal belgeleri günlerce inceledim.

Uzun yıllardır Frankfurt'ta yaşıyorum. Dolayısıyla von Capitain ile Frankfurtlu hemşeriyiz. Von Capitain'in Frankfurt'tan Konstantinopel'e uzanan yaşamını ölümünden 135 yıl sonra özetleyip duyurarak en azından hem anısını yaşatmış, hem de ona karşı hemşerilik dayanışmasını yerine getirmiş oldum sanırım...

KAYNAKLAR:

Paul Veyne, Tarih Nasıl Yazılır?
Metis Yayınları, (Çev: Nihan Özyıldırım), İstanbul 2014.
Geschichte der Teutonia: Deutsches Vereinsleben in İstanbul 1847-2000, Herausgeber: Orient Institut der Deutschen Morgenlaendischen Gesellschaft.
Rathbone Low Charles, History of the Indian Navy (1613-1863).
Prof. Dr. Mehmet Arslan, Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri, Çamlıca Basım Yayın, 2011.
Helmuth von Moltke, Unter dem Halbmond – Erlebnisse in der alten Türkei 1835-1839.
Helmuth von Moltke, Türkiye Mektupları Remzi Kitabevi.
Johann Robert von Capitain: Seine Abenteuer, sein Leben im Orient, Förderkreis Historisches Miltenberg, 2011

KÜNYE | Impressum

Sorumlu Yönetmen
(V.i.S.d.P.):
Osman Çutsay

Sanat Yönetmeni
Artdirector:
Ömer Yaprakkıran

Yazışma Adresi:
info@avrupa-kultur.eu

GİTAR VE CAM RENKLERİ

BERLİN'DE GİZLİ BİR MÜZİK İNSANI: KAYA TIĞLIOĞLU

ALİ YILDIRIM
BERLİN

Özellikle sosyal medya üzerinden milyonlara seslenen bir müzik girişimi, "Doğa İçin Çal", mayıs ayında sosyal medyada yine büyük bir atak yaptı ve bir Karadeniz türküsünün ("Hayde") yeni ve küresel versiyonuyla gönülleri fethetti. Birkaç gün içinde youtube'da 4 milyondan fazla kişi tarafından izlenen ve büyük bir ilgi odağına dönüşen bu zor parçanın icrasında, Berlin'in en ilginç simalarından biri de müzisyen kimliğiyle yer aldı: Kaya Tığlıoğlu.

Çok genç yaşta Batı Almanya'ya gelen ve sonra hemen Berlin'e yerleşen Tığlıoğlu, aslında yaşam öyküsüyle, Berlin bünyesindeki 200 bine yakın Türkiye kökenli insanın nasıl zengin bir dünya yarattığına pek somut bir örnek. Gerçekten de Almanya'nın başkentinde, her biri diğerinden daha ilginç ve mutlaka bir yerlerinden Türkiye ile bağlantılı on binlerce yürek çarpmaya devam ediyor. Bu yaşamların her biri ayrı ayrı açığa çıkarılmayı ve işlenmeyi bekliyor.

Her zaman sanatla iç içe, ancak o alanda değil de özellikle ticarette büyük bir başarıyı yakalamış bu kendi deyişi ile delikanlılık yıllarını Karadeniz kıyılarında geçirmiş olan "İstanbul doğumlu Berlinli" 70'lik delikanlı Kaya Tığlıoğlu sorularımızı yanıtladı.

- Berlin sizi cam sektörünün önde gelen isimlerinden biri olarak tanıdı: Camcı Kaya, Berlin'e Anadolu'dan göçenler tarafından bilinen en tanınmış markalardan biri hala. Ama sizin bir de sanatçı kimliğiniz var. Müziğin hayatınızdaki rolü nedir?

KAYA TIĞLIOĞLU – Müzik, benim hayatımda hep, kendimi bildim bileli vardı. Zaten yaşamımda da birçok şeyi müziğe borçluyum. Tek tek insanlarla kurduğum dostluklardan tutun da eşimle 44 yıl önceki tanışmamıza kadar, böyle bu. Sanatla bağlarım, aslında kişiliğimden kaynaklanıyor ve bu da kariyerimde ve başarılarımda belli noktalara gelmemi sağlayan sebeplerden bir tanesi. Böyle diyebilirim.

- Nasıl bir sebep bu?

KAYA TIĞLIOĞLU – Ben yaptığım işi, benden önce yapılanlardan daha farklı yapmayı düşünen biriyim. Bu ilkeye de, müzik olsun, cam veya pencere olsun, hep sadık kalmaya çalıştım. Tercih edilmemin de zaten bu farklılık arayışımdan kaynaklandığını sanıyorum. Bu nedenle yaşamımda sanatın yeri hep ilk sıralarda oldu.

- Köken ve kültür farklılığının bir şans olabileceği söylenebilir mi modern Avrupa'nın bu modern kentinde?

KAYA TIĞLIOĞLU – Ben sanat açısından takdir ve anlayış farkının sadece kişinin kültür seviyesinden kaynaklandığını düşünüyorum. Belki sanatın milliyeti yoktur, öyle değildir, ama her sanatın ve sanat-

çının özgün bir kültürel zenginlikten kaynaklandığını söylemek daha doğrudur.

Geçen yılın 23 Nisan'ında Berlin-Neukölln'deki Fujiama Nightclub bir gösteri düzenledi. Neukölln belediyesinin de sponsorluğunu yaptığı müzik okulunun konser gecesiydi. Orada Alman toplumundan işadamı ve diğer üst düzey insanların katılımıyla gerçekleştirilen bu konserde, kendi grubumla, yani eski müzisyen arkadaşlarımla birlikte iki şarkı seslendirdik. Bunlardan biri Türkçeydi. Çok ilgi gördü ve uzun bir süre ayakta alkışlandık. Şarkımızın birincisi ünlü "Autumn eaves" idi. Bunu jazz bossa tarzında sergiledik. İkinci şarkım ise "bir Türk köylü şarkısı" diye tanıttığım "Oy Dingala Dingala" idi. Bu şarkılarda konservatuvar öğrencisi üç genç kız da arka planda vokalist olarak yer aldı, ki bu arkadaşlarla fazla bir prova yapamamıştık, az çalışabildik birlikte, ama o gece sahnede başarılı bir performansa imza atmayı başardık. Beni en çok heyecanlandıran, torunlarımın beni ilk defa sahnede izlemeleriydi. Herkes beni tebrik ederken torunlarımın aralardan sıyrılıp "Dedem" diyerek bana sarılmaları, muhteşem bir anı oldu benim için.

- Hangi tür kültüre hitap ediyorsunuz?

KAYA TIĞLIOĞLU – Bir Türk, kendisine o yanık Anadolu rüzgârları esen bir sesle hitap edildiğinde hemen duygulanır veya "çış tak, çıs tak" bir şey çaldın mı da hemen oynamaya başlar. Alman ise "ağır abi" rolündedir. Bu "ağır abi", bir Türk'ü gitar çalıp yabancı bir dilde ama aşina olduğu şarkıyı söylerken görünce de şaşırır ve hemen lafı başka bir noktaya getirir. Olayı kişiselleştirerek "Siz başka bir Türk'sünüz!" falan der. Biz de "Yok canım bütün Türkler gitaristtir" diyemeyeceğimize göre, her toplumda farklılıkların bulunduğunu hatırlatmakla yetiniriz. Gerçekten de her toplumda bireyler arasında büyük farklılıklar vardır; beş parmağın beşi de bir değildir yani. Dolayısıyla insanlarımızın da yetişmesi, eğitimi, buna göre de farklı sanat anlayışları var. Müzik üzerinden bunu anlatmayı başarabiliyoruz aslında. Bu da var. Sanat üzerinden bir kazanım diyelim.

Özden Çiçek - voc
Ersen Bucak - Bağlama, voc
Holger Kirleis - e-p, Melodica
Carsten Bethmann - b, cl, sax, git

Aufnahme: Jannik Heino, Musikzentrum Hannover
Overdubs sax, git (Burçak Tarlası, Dağlar Gibi): Carsten Bethmann
Mix & Mastering: Carsten Bethmann
Gestaltung: Artwork, Thomas Hungermann
Foto: Kira Lorberg
© KATRE 2017

İbrankiكرديArapçaיידיש

KATRE

BiAlmanîzazaischՀայերէն

Katre

HANNOVER'DEN ANADOLU'YA VE TERSİ: SINIRLAR AŞAN MÜZİK

Yeni bir albüm, Federal Almanya'da sanat yaşamını sürdüren Türkiye kökenli müzisyenlerin, sınırları aşmak için de Anadolu'yu bir sanatsal kaynak olarak kullanmak ve oradan da dünyaya açılmaktan çekinmediğini yeniden gösterdi. Özden Çiçek ve arkadaşları tarafından yayımlanan "Katre" adlı yeni çalışmada, yedi dilde şarkılara yer verildi.

Katre

"Katre" grubu, Almanya'nın Hannover kentinde yaşamlarını sürdüren Türkiyeli ve Alman müzisyenlerden oluşuyor. Solist Özden Çiçek ile bağlama icracısı Ersen Bucak, Türkiye kültüründen geliyorlar. Piyanist Holger Kirleis ile basgitarist ve klarnetçi Carsten Bethmann ise Almanya'nın Aşağı Saksonya eyaletinde yaşamlarını sürdüren müzisyenler. Grup, farklı kültürlerin müziklerinin yanında, özellikle Anadolu coğrafyasına ait olan geleneksel halk ezgilerini icra ediyor.

"Katre" albümünde, Türkçenin yanı sıra Almanca, İbranice, Zazaca, Ermenice, Kürtçe ve Arapça kullanılması dikkat çekiyor. Özden Çiçek ve Ersen Bucak gruba doğu kültürünün renklerini verirken, Holger Kirleis ve Carsten Bethman, Batı Avrupa kültürünün özelliklerini yansıtıyor. "Katre" repertuvarında farklı tarzda müzik yapıtları yer alıyor. Albüm boyunca dinleyiciye klasik müzikten sanat müziğine kadar uzanan bir alanda geniş bir yelpaze sunuluyor. Özden Çiçek, grubun anlayışını ve adını şu sözlerle anlatıyor:

"Bu geniş alan sayesinde, grup, özgün bir yapı da oluşturabiliyor. Diğer yandan 'Katre', dünya konjonktüründe giderek yaygınlaşan tekçi ve ırkçı tutuma tepki olarak, Türkiye ve dünya halklarının kültürel zenginliğini sahipleniyor. Grubumuzun ismi Arapçadan Türkçeye yol bulmuş bir kelime olan 'damla' anlamını taşımaktadır. Bilindiği gibi Türkçeye yerleşmiş Arapça ve Farsça kelimelerin dışında özellikle 19'uncu yüzyılından itibaren kimi Fransızca kelimeler de Türkçeye girmiştir. Katre kelimesi de Fran-

sızcada 4 rakamını (Quatre), yani grubu oluşturan dörtlüyü ifade etmektedir. Grup şimdiye kadar Hannover ve diğer şehirlerde çeşitli konser ve festivallerde yer aldı. Önümüzdeki günlerde de farklı konser ve festivallerde dinleyicileriyle buluşmayı planlıyor. Yedi dil söylemi bir çeşit yedi kıtayı çağrıştırsa da, sanatın okyanusunda bir damla olmak 'Katre' için anlamlı olanı."

Özden Çiçek, Ersen Bucak, Holger Kirleis ve Carsten Bethman'dan oluşan "Katreciler", müzikseverlere yönelik çağrılarında "sanatın okyanusunda buluşmak dileğiyle" bu albümü gerçekleştirdiklerini bildiriyorlar. (FHF)

Bizim **Aachen**

AACHEN VE ÇEVRESİ İÇİN TÜRKÇE DERGİ

Yakında Bizim **Aachen** dergisine küçük bir kardeş geliyor!
Sizin **Aachen** dergisi tamamen yerel bir haber dergisi olacak.
Bir ay Bizim **Aachen** dergisi, diğer ay Sizin **Aachen** dergisi ile
pek yakında her ay sizlerin karşınızda olacağız.

Sizin **Aachen**

AACHEN VE ÇEVRESİ İÇİN **TÜRKÇE HABER DERGİSİ**

avrupa
Yıllık
2016-17
Bremen Tiyatrosu'nda Sezen Aksu'lu
Feridun Zaimoğlu
Ceylan Yıldırım ve "Çocuk Polisiyesi"
"Vatansız Almanlar"
Modern Avrupa'nın Anadolu Korkusu
NSU ve koruyucu eller
www.2016.avrupa-kultur.eu